

Uppsala Montessoriskola

Arbetsplan

Detta dokument utgör Uppsala Montessoriskolas arbetsplan. Den är direkt relaterad till utdrag ur 1994 ÅRS LÄROPLAN FÖR DET OBLIGATORISKA SKOLVÄSENDET, FÖRSKOLEKLASSEN OCH FRITIDSHEMMET (Lpo 94) men även till citat av Maria Montessori. Citaten är hämtade ur litteratur skriven av Montessori. När man läser citaten är det viktigt att komma ihåg att Montessori var verksam i en annan tid. Dock är andemeningen i citaten överförbara till dagens skola och samhälle.

Den första delen handlar om **Skolans värdegrund och uppdrag**. Den andra delen handlar om **Mål och riktlinjer**.

Skolans värdegrund och uppdrag

Grundläggande värden

Läroplan Lpo 94

Skollagen (1985:1100) slår fast att verksamhet skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och att var och en som verkar inom skolan skall främja aktningen för varje människas egen värde och respekteras för vår gemensamma miljö. (1 kap. 2§)
Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet.

Maria Montessori, citat ur litteratur

En konstruktiv fredsfostran får inte begränsas till undervisningen i skolorna. Det är en uppgift som kräver en kraftansträngning av hela mänskligheten. Den måste syfta till att omdana mänskligheten så att människan tillåts utveckla sitt innersta väsen, liksom att utveckla en mer medveten syn på mänsklighetens uppgift och på de nuvarande förhållandena i samhället. (1)

Uppsala Montessoriskola

Vårt arbete skall baseras på en respekt för eleverna som de unika personer de är. Allt de vuxna i skolan gör skall uppmuntra elevernas självständighetsutveckling och tillit till sig själva och andra. Vi skall alltid lyssna till och respektera elevers synpunkter. Vi ska uppmuntra elevers initiativ och visa att vi tror på elevens förmåga. Närhelst så behövs ska eleven få hjälp i att uppnå sina ambitioner.

Förståelse och medmänsklighet

Läroplan Lpo 94

Ingen skall i skolan utsättas för mobbning. Tendenser till trakasserier skall aktivt bekämpas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Maria Montessori, citat ur litteratur

Det kollektiva intresset bör vara det som begränsar barnets frihet, och friheten bör ha formen av vad vi vanligen benämner gott uppförande. Vi måste därför sätta stopp för allt hos barnet som sårar och irriterar andra och för det som urartar till våldsamma ouppfostrade handlingar. (2)

Uppsala Montessoriskola

Vid veckovis återkommande tillfällen ska etiska frågor diskuteras i samtalsgrupper bestående av 5-7 elever och en lärare. Skolan har en utarbetad plan för att motarbeta mobbing och annan kränkande behandling och vad man gör om detta ändå uppstår. Föräldrarna är delaktiga i arbetet genom att informeras och inbjudas till diskussioner.

Saklighet och allsidighet

Läroplan Lpo 94

Skolan skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den skall framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjlighet till sådana. Undervisningen skall vara saklig och allsidig.

Maria Montessori, citat ur litteratur

...är omgivningen det viktigaste; den måste underlätta utvecklingen genom att så mycket som möjligt undanröja hindren, och den måste ge barnets energi fritt spelrum genom att ge det utlopp för sin verksamhetslust. (3)

Uppsala Montessoriskola

Vi ska i det dagliga arbetet visa att vi uppskattar att människor är olika och har olika uppfattningar. Det kan ske tex genom att bjuda in personer med olika kulturell bakgrund, personer med handikapp osv för att berätta om sina liv.

En likvärdig utbildning

Läroplan Lpo 94

Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Maria Montessori, citat ur litteratur

...är de fria barnen inte tvungna att sitta still på sina platser, tysta och beredda att lyssna till läraren eller titta på vad han gör. Faktum är att de kollektiva lektionerna är av ytterst sekundär betydelse och att de nästan helt avskaffats hos oss. (4)

Uppsala Montessoriskola

För varje ämne ska finnas en arbetsgång. Eleverna följer arbetsgången i sin egen takt, hoppar ibland över någon del eller tränar mer på någon del. Helklassundervisning är mycket ovanligt, däremot inleds moment ofta med en gruppenomgång, varefter eleverna arbetar självständigt inom området. Samma kunskapsstoff kan tillägnas på olika sätt av olika elever. Elever som har behov av extra stöd ska få det stöd som behövs.

3. Education and peace . sid 95

4. The Montessori Method. sid 107-108

Rättigheter och skyldigheter

Läroplan Lpo 94

Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Maria Montessori, citat ur litteratur

Barnet har visat de grundläggande principer som ligger bakom utbildningsprocessen, vilka det har uttryckt med orden: Lär mig att själv göra saker! Barnet vill inte låta de vuxna hjälpa det om de försöker ersätta barnets aktivitet med sin egen. Den vuxne måste hjälpa barnet att göra saker helt och hållet själv. För om barnet inte når den punkt där det kan sluta vara beroende av de vuxnas hjälp och bli oberoende kommer det aldrig att helt och fullt mogna intellektuellt och moraliskt. ⁽⁵⁾

Uppsala Montessoriskola

Eleven skall, tillsammans med en lärare, formulera en planering för det individuella arbetet för en tvåveckorsperiod. Successivt skall eleven vara mer självständig i sitt planerande. I storgrupp ska elever och lärare komma fram till det gemensamma arbetet för den närmaste framtiden. Varje elev är skyldig att ta ansvar för att inte utsätta annan elev eller vuxen för kränkande behandling.

God miljö för utveckling och lärande

Läroplan Lpo 94

Eleven skall i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Maria Montessori, citat ur litteratur

...upplever barnen glädje vid varje ny upptäckt. De är medvetna om en känsla av värdighet och tillfredsställelse som uppmuntrar dem till att söka efter nya upplevelser i omgivningen och till att göra sig själva till spontana iakttagare. ⁽⁶⁾

Uppsala Montessoriskola

Vårt arbete skall baseras på en respekt för eleverna som de unika personer de är. Allt de vuxna i skolan gör skall uppmuntra elevernas självständighetsutveckling och tillit till sig själva och andra. Vi skall alltid lyssna till och respektera elevers synpunkter. Vi ska uppmuntra elevers initiativ och visa att vi tror på elevens förmåga. När så behövs ska eleven få hjälp i att uppnå sina ambitioner.

5. Education and peace. sid 104

6. The Montessori Method. sid 227

Skolans uppdrag

Läroplan Lpo 94

Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta kunskaper. Skolan skall präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv — värden, traditioner, språk, kunskaper — från en generation till nästa.

Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället.

Eleverna skall få möjlighet att ta initiativ och ansvar.

Undervisningen skall belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling. Skolan skall främja elevernas harmoniska utveckling. Detta skall åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.

Maria Montessori, citat ur litteratur

Mänskliga lärare kan bara underlätta det stora arbete som utförs. Härvid kommer de att få bevittna den mänskliga själens utveckling och en ny människas uppvaknande — en människa som inte kommer att vara ett offer för händelserna utan som kommer att se klart nog för att styra och forma det mänskliga samhällets framtid. ⁽⁷⁾

Skolan ska leva i nära kontakt med samhället. Vi måste göra en omedelbar ansträngning för att gynna utvecklingen av personligheten. En sådan ansträngning kommer inte bara för att uppfostrare och lärare är för det. Hela människosläktet måste undermedvetet drivas att gå framåt. ⁽⁸⁾

Uppsala Montessoriskola

Vår skola ska vara en estetiskt tilltalande miljö som stimulerar eleverna och de vuxna till utveckling.

De vuxna i skolan ska ta ansvar, inte bara för de ”egna” eleverna utan även för övriga barn i förskolan och skolan. Varje barn ska känna att hon kan få hjälp av vilken vuxen som helst i skolan.

Varje barn ska mötas med respekt—det görs inte minst genom att vi skapar en miljö som barnen upplever som vår; barns och vuxnas. Arbetsättet stimulerar eleverna att ta egna initiativ och vara självständiga. Vårt förhållningssätt ska göra att barnen går ur vår skola med samma aptit på livet som de hade när de en gång började i vår förskola.

7. Education for a new world sid 2-3.

8. Education and peace sid 103

Mål

Mål att sträva mot anger riktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan.

NORMER OCH VÄRDEN

Läroplan Lpo 94

Skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Maria Montessori, citat ur litteratur

Det är min erfarenhet att om barnet eller den unga människan inte ges möjlighet att delta i verkligt socialt umgänge, så utvecklar de inte sinne för vare sig disciplin eller moral. (1)

Uppsala Montessoriskola

Vi ska ständigt ha en levande diskussion om vad som händer i samhället och varför. Samhällsreglerna ska föras in i skolan och gälla för alla.
Vi har en plan för att motverka mobbing och annan kränkande behandling. Barnens vårdnadshavare skall på ett aktivt sätt involveras i arbetet för att motverka negativa tendenser.

KUNSKAPER

Läroplan Lpo 94

Skolan skall ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också en grund för fortsatt utbildning. Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra en grund för undervisningen. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika ämnen.

Maria Montessori, citat ur litteratur

Människan tillhör alltjämt naturen och särskilt som barn måste hon just ur naturen hämta den kraft som är nödvändig för kroppens och själens utveckling, (2)
....tillhör denna nya pedagogik raden av nya vetenskaper. Den ”metod” som ligger bakom — nämligen experiment, observation, bevis, att upptäcka nya fenomen, upprepa och utnyttja dem—placerar den utan tvivel bland de experimentella vetenskaperna. (3)

Uppsala Montessoriskola

Vi skall se till att varje elev uppnår de kunskaper som uttrycks i nationella kursplaner och i skolans arbetsplan. Det skall göras på ett sätt som visar respekt för varje elev och i enlighet med elevens behov och förutsättningar.
Vägen till kunskap ska bidra till att eleven utvecklar en tilltro till sin förmåga att söka kunskap och att samarbeta med andra.

1. Education and peace. sid 38-39.

2. The Montessori Method. sid 153

3. Spontaneous Activity in Education. sid 73-74

ELEVERNAS ANSVAR OCH INFLYTANDE

Läroplan Lpo 94

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, skall omfatta alla elever. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Enligt skollagen åligger det alla som arbetar i skolan att verka för demokratiska arbetsformer. (1 kap. 2§)

Maria Montessori, citat ur litteratur

Allt annat — varje yttring som har ett meningsfullt syfte, vad det vara må, och i vilken form det än kommer till uttryck — måste inte bara tillåtas utan skall dessutom observeras av läraren.⁽⁴⁾
När barnet lämnas fritt att utöva sin verksamhet bör det i sin omgivning finna något som är tillrättalagt för att stå i direkt relation till barnets inre organisation, vilken utvecklar sig själv enligt naturlagarna.⁽⁵⁾

Uppsala Montessoriskola

Eleven skall, tillsammans med en lärare, formulera en planering för det individuella arbetet för en tvåveckorsperiod. Successivt skall eleven vara mer självständig i sitt planerande.
I storgrupp ska elever och lärare komma fram till det gemensamma arbetet för den närmaste framtiden.
Varje elev har uppgifter för att skolans fysiska miljö ska vara tilltalande för alla.

SKOLA OCH HEM

Läroplan Lpo 94

Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång skall skapa de bästa förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.

Maria Montessori, citat ur litteratur

(Varje mor skulle) ..minst en gång i veckan gå och konferera med ledarinnan...Ledarinnan står alltid till mödrarnas förfogande...⁽⁶⁾
(Föräldrarna hade tillåtelse att) när som helst på dagen komma och titta på, beundra eller fundera över livet där. (skolan)⁽⁷⁾

Uppsala Montessoriskola

Utvecklingssamtal och föräldramöte skall hållas minst en gång per termin. Dessutom skall föräldrar inbjudas minst en gång per termin för att del av elevernas arbeten. Föräldrarna är alltid välkomna att besöka skolan och komma med positiv och negativ kritik.

4. The Montessori Method sid 87

5. Spontaneous Activity in Education sid 70

6. The Montessori Method sid 61-62

7. The Montessori Method sid 61-62

ÖVERGÅNG OCH SAMVERKAN

Läroplan Lpo 94

Samarbetsformerna mellan förskoleklass, skola och fritidshem skall utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv skall skolan också sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskolan samt med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Samarbetet skall utgå från de nationella och lokala mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

Maria Montessori, citat ur litteratur

Med vår metod kan vi inte längre skilja ”förskoleperioden” från ”skolperioden”. I det här fallet har vi inte ett program som styr barnets undervisning, utan det är barnet själv, medan det lever och utvecklas med hjälp av fysiskt och intellektuellt arbete, som markerar de olika kulturstadier som i stort sett motsvarar dess successiva åldrar. (8)

Uppsala Montessoriskola

Eleverna går över från förskolan till förskoleklassen när de är mogna för det, under det år de fyller sex år. Det görs i samarbete mellan barn, föräldrar och lärare. Det innebär att elever kommer över till skolan under hela läsåret. Skolan omfattar på sikt åk F-2 i en enhet och åk 4-6 i en enhet. Elever i åk 3 börjar i F-2 och går, när de är mogna för det, över till 4-6. Skolan och fritids fungerar som integrerade verksamheter i samma lokaler och med samma personal.

SKOLAN OCH OMVÄRLDEN

Läroplan Lpo 94

Eleverna skall få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De skall också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Maria Montessori, citat ur litteratur

Den frihet man ger barnet innebär inte ett frigörande från föräldrar och lärare, de är inte liktydig med att stå utanför naturens, landets eller samhällets lagar. Det är istället fråga om en yttersta frihet för självutveckling och självförverkligande som är samhället till gagn. (9)

Uppsala Montessoriskola

Skolan skall vara aktiva i att erbjuda eleverna att besöka arbetsplatser, museer och andra kulturinstitutioner.

8. Discovery of the child. Sid 305.

9. What you should know about your child. sid 134

BEDÖMING OCH BETYG

Läroplan Lpo 94

Ur Mål att sträva mot: Skolan skall sträva efter att varje elev tar allt större ansvar för sina studier och utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.

Maria Montessori, citat ur litteratur

...belöningar och bestraffningar är...instrument för andens förslavande...Belöningen och bestraffningen sporrar till onaturliga och påtvingade ansträngningar, och därför kan vi omöjligen tala om en naturlig utveckling hos barnet i samband med dem.⁽⁸⁾

Uppsala Montessoriskola

Elevens tvåveckorsplanering utvärderas kontinuerligt varvid eleven skall uppmuntras att själv värdera sitt arbete. Vid utvecklingssamtalen informeras föräldrar om elevens utveckling. Eleven uppmuntras att vara aktiv vid samtalet.